

گفت‌وگو با دیوید ممت برنده جایزه نمایشنامه‌نویسی پن/لورا پلز ۲۰۱۰

موفقیت من در گرو شکست توست

«متیو سی راندین اترجمه: سیده‌سمیرا سیدعلیخانی

به‌نظر می‌رسد افسانه رویای آمریکایی در بینش هنری شما نقش محوری دارد. در «**بوفالوی آمریکایی**»، «**موتور آبی**»، «**قایق دریاچه**»، «**آقای خوشحالی**»، «**زندگی در تئاتر**» و «**گلن‌گری گلن‌راس**» بعد فرهنگی و معنوی افسانه رویای آمریکایی کاملاً حضور دارد، می‌شود توضیح بدهید چرا این افسانه ایقدر برای شما جذاب است؟

برایم جذاب است چون فرهنگ ملی ما تا حدود زیادی بر اساس تفکر سخت‌کوشی و موفقیت است. هر کس باید به جای صعود همراه با توده مردم، از میان آنها صعود کند. تنگدستی تو فرصتی است برای من. این همان چیزی است که بنیان زندگی اقتصادی ما را شکل می‌دهد و بقیه عمر ما را می‌سازد. این همان افسانه آمریکایی است: تفکر از هیچ، چیزی شدن. این بر روح افراد نیز تاثیر می‌گذارد. این موضوع باعث جدایی می‌شود. هر کس احساس می‌کند تنها در صورت از بین رفتن دیگری می‌تواند به موفقیت برسد. زندگی اقتصادی در آمریکا مانند یک بخت‌آزمایی است. همه افراد به یک اندازه شانس دارند ولی فقط یک نفر برنده خواهد شد. «هرچه من بیشتر داشته باشم، تو کمتر داری.» بنابراین هر کس فقط در گرو شکست دیگری می‌تواند موفق شود. بسیاری از نمایش‌های من - «بوفالوی آمریکایی» و «گلن‌گری گلن‌راس»- درباره همین است. کل کمپین جانشین پرزیدنت ریگان هم درباره این است. در «گلن‌گری» آن اتومبیل کادیلاک، کارهای استیک و این‌چور چیزها هم به این موضوع اشاره داشتند. در این نمایش مشخص است که معاش و جان این آدم‌ها در خطر است. این قضیه برای آنها هم وجود دارد. باید موفقیت خود را در ازای شکست دیگری به دست آورند. به قول تورستین ویلن در کتاب «تظریه طبقه مرفه»، کار زیاد مطمئناً به کلاهبرداری می‌انجامد. وقتی یک فرد هیچی ندارد طبق اصول اخلاقی رفتار کند و حس ذاتی عدالت تنها مرز رفتار اوست، عدالت به یک مفهوم از مد افتاده تبدیل می‌شود: «اما یک لحظه صبر کن! چرا من باید حس عدالتخواهی خود را در نظر بگیرم در حالی که دیگری ممکن است به حس عدالتخواهی خود توجه نکند؟ پس زنده‌اید خودم و تو رو به جهنم».

-دلبستگی‌های مضمونی شما در «گلن‌گری گلن‌راس» چیست؟

اگر دلبستگی مضمونی وجود داشته باشد باید آن را با صدای بلند بیان کرد. موضوع این نمایش فاسد شدن تجارت است، اینکه چگونه نظام طبقاتی داد و ستد به فساد کشیده می‌شود. رفتار غیراخلاقی سران دنیای تجارت دارد مشروعیّت پیدا می‌کند. در واقع این‌روی افراد درپایه‌بین تاثیر گذاشته و آنها را به ارتکاب جرم می‌کشاند. اشخاص به خاطر خلاف‌های کماهیعت مجازات می‌شوند ولی برای جرم‌های مهم نه. اگر کسی برای هدف شخصی خود بخواهد جزیره مهنتر را ویران کند، او را مردی بزرگ می‌خوانند. برای مثال دالورین در ایرلندشمالی سر همه را با آن کلک کلاه گذاشت- اتوبیلهایی ساخته بود که به اندازه قیمتش نمی‌ارزید. او شروع به قاچاق کوکابین کرد و چون به اندازه کافی زجر کشیده بود، خود را کنار کشید. در «گلن‌گری» ارونا کاراکتر جالبی دارد. ارونا خیلی شبیه کاراکتر رزورن آکاراکتری که در نمایشنامه سخن‌گووی نویسنده است است. او در طول نمایش مدام می‌گوید «همی‌فهرم چه اتفاقی می‌افته.» «من بی‌عرضه‌ام.» «برای این کار مناسب نیست.» «نه می‌تونم چیزهایی را که لازم است بفهمم و نه می‌تونم به چیزهایی که فهمیدم عمل کنم.» یا جمله‌های پیاپی او: «ووه، خدایا، از این کار متنفرم» این یک جور آواز غناگیز است که طی نمایش به گوش می‌رسد. ارونا تا حدودی وجدان و آگاهی دارد و آشفته است. گمراهی باعث آشفتگی او شده. مساله‌ای که موجب نگرانی ارونا شده، این است که آیا عدم موفقیت او در جامعه یک نقص است، یعنی آیا او به اندازه کافی شجاع و باهوش هست؟ یا اینکه این یک ویژگی مثبت است و نشان می‌دهد که وجدانش او را کنترل نمی‌کند. در واقع ارونا بین این دو چیز گیر کرده و قادر به انتخاب کردن نیست. به نظر من امروزه اکثر ما در این کشور بر سر این دوراهی قرار گرفته‌ایم. به قول ویلن- که روی من خیلی تاثیر گذاشته- بیشتر داد و ستدها در این کشور بر پایه این تفکر است که اگر از فرصتی که در اختیار داری استفاده نکنی، احمق و سبیل‌انگار هستی.

-به نظر من یکی از مهم‌ترین نسبت‌های شما با صحنه تئاتر «زبان» شماس، گوش شما آشکارا آماده دریافت صداها، حس‌ها و ضرب‌آهنگ زبان خیابانی است. ممکن است درباره نقش زبان در نمایشنامه‌هاتان توضیح دهید؟

زبان من در نمایشنامه‌هایم زبان شاعرانه است. بیشتر از اینکه تلاش کنم این زبان را از جایی بگیرم، سعی می‌کنم آن را خلق کنم. این چیزی است که دوره‌های مختلف تکامل درام آمریکایی دیده می‌شود. و در بهترین حالت، آن را رانلیسم می‌نامند. با توجه به رئالیسم، زبان باید به یک سیم تاثیرپذیر زخمه بزند. زبان نمایشنامه‌های من رئالیستی نیست بلکه شعرگونه است. گاهی اوقات واژه‌ها بر موسیقی دارند. این یک زبان سفرآشی است. یعنی برای صحنه درست شده مردم در زندگی واقعی مانند کاراکترهای من صحبت نمی‌کنند، گرچه ممکن است بعضی از آن واژه‌ها را به کار ببرند. آودنش و ویلدر را به خاطر بیابورید. این رتال نیست بلکه شاعرانه است. یا مثلا فیلیپ بری. ممکن است بگویید یکی از ویژگی‌های او صحبت کردن مثل اعضای یک طبقه اجتماعی

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک

دیوید ممت در جشنواره تئاتر نیویورک